

S. M. VOLKSDRUKKERIJ

HOOGPOORT, 27, GENT

Vanaf 1 Januari 1931 : St-Pietersnieuwstraat, 68, Gent

De eerste, de oudste, de grootste,
de belangrijkste der Belgische Socialistische Cooperatieve Drukkerijen

Allerlei, zet-, druk-, en bindwerk

Specialiteit van Staats-, Provincie- en Stadswerk

Drukkers van het Belgische Spoorboek

Registers en soucheboeken — Gewoon en prachtwerk

Boekhandel - Bureelbehoeften

Advertentie voor de Volksdrukkerij in het tijdschrift De Schoolpost

SM De Volksdrukkerij. Fotocollectie Vankenhove

Rita Calcoen, departement Beeld en Geluid,
Paule Verbruggen, departement Archief AMSAB

In deze eerste 'reportage' stellen we een aantal foto's voor van de werkhuizen van SM De Volksdrukkerij die gehuisvest was in de Sint-Pietersnieuwstraat. De fotocollectie werd in 1996 aan het AMSAB geschonken door het echtpaar Hublé-Vankenhove. Nadia Vankenhove is de dochter van wijlen Richard Vankenhove, die jarenlang directeur was van De Volksdrukkerij. We kozen deze foto's niet alleen omwille van de kwaliteit, maar ook omdat SM De Volksdrukkerij een beetje in de vergeethoek is geraakt. Weinigen weten nog dat ze gelegen was naast de gebouwen van Het Licht.

SM De Volksdrukkerij werd opgericht in 1897. De bedoeling was de drukkerij van het dagblad *Vooruit* te scheiden van de uitgeverij. De *Vooruit* was toen in talloze processen gewikkeld waarbij telkens met inbeslagname van het materiaal werd bedreigd. Eind 1896 dacht de Gentse BWP er dan ook aan om het drukken ervan uit te besteden aan een gewone drukkerij, maar op aandringen van Edward Anseele werd besloten de SM Volksdrukkerij te stichten. Tien jaar later, in 1907, werd dan SM Het Licht opgericht als uitgeversmaatschappij. In 1909 kocht Het Licht een eigen rotatiepers en kon het ook beginnen als drukkerij. In theorie was er een soort werkverdeling tussen de Volksdrukkerij die alerhande drukwerk aanvaardde en Het Licht dat de politieke uitgaven voor zijn rekening nam. Vermoedelijk rond het einde van de jaren '20 kocht de Volksdrukkerij een herenhuis in de Sint-Pietersnieuwstraat dat eigendom was van de socialistische coöperatie De Gentsche Bouwwerkers en waarin toen de Volkshogeschool gevestigd was.

In 1930 kocht Het Licht, in het kader van een vernieuwingsproject, het gebouw dat naast dat van De Volksdrukkerij gelegen was en voordien eigendom van de liberale minister Lippens. De bedoeling was het nieuw aangekochte huis te ruilen met het gebouw dat voorzien was voor De Volksdrukkerij, zodat Het Licht zou kunnen beschikken over de grote tuin met conciërgerie. In die tuin werd een nieuwe drukkerij gebouwd en het grote huis aan de straatkant werd herbouwd door de architecten Maxime en Fernand Brunfaut. Op 10 januari 1931 werden de nieuwe gebouwen van Het Licht, in de typisch grootsprakerige stijl van toen als 'perspaleis' bestempeld, ingehuldigd.

Hoewel het andere gebouw van De Volksdrukkerij veel minder aandacht kreeg, onderging het eveneens ingrijpende architecturale veranderingen. Begin 1930 werd een aanvraag ingediend tot sloping van de voorgevel en de bouw van een drukkerij naar ontwerp van de Gentse architect Paul Detaeye. In vergelijking met Het Licht was De Volksdrukkerij een imposant industrieel complex, aangelegd naar een in de USA ontwikkeld concept, namelijk met een tot bovenin doorlopende centrale ruimte, over de verschillende verdiepingen omringd door galerijen. Hoewel het aanvankelijk de bedoeling was alleen een nieuwe voorgevel op te trekken werd uiteindelijk het hele gebouw gesloopt. Pas in de jaren '50 werd de gevel afgewerkt.

Bibliografie

- M. CELIS, H. VAN DEN BOSSCHE, De redactie- en drukkerijgebouwen van 'Vooruit' en 'Le Peuple'. Twee merkwaardige realisaties uit de dertiger jaren te Gent en te Brussel. In: *Monumenten en Landschappen*, 1(1982)5, pp. 8-23.
- R. DE CONINCK, *Overzichtslijst van het archief van SM Het Licht*, Gent: AMSAB, 204p.
- J. DIETVORST, *De socialistische partijkrant VOORUIT tijdens het interbellum*, RUG, Gent, licentiaatsverhandeling, 1990, 353p.
- Gesprek met mevrouw Vankenhove.

